

Mia van Oostveen (1899-1979)

Marcus van der Heide

Maria Susanna Henriette van Oostveen werd op 14 maart 1899 in Bussum geboren. Van grote invloed op haar ontwikkeling werd een andere Maria Susanna, M.S. van Woensel Kooy (1875-1934), vooral bekend van de *Oude en Nieuwe Zangen* (1911 en de vervolgbundel *Laudamus* 1932), baanbrekend voor de vernieuwing van het protestantse kerklied.

Maria van Woensel Kooy was de stuwende kracht van de in 1915 in Bussum opgerichte *Vereniging van Evangelisatie*. Naast bijbellezingen voor ouderen gaf ze tweemaal in de week catechisaties voor kinderen, waarvoor ze f 5,- per jaar moesten betalen. In 1916 start ze haar 'kinderkerk', gebaseerd op de uit Engeland afkomstige Westhill-methode. Hierin spelen sport en spel, tekenen en kennis der natuur een rol om de jeugd "geestelijk te benaderen en tot het evangelie te brengen". Centraal staat de vormende waarde van de kinderlijke expressie: "Wil je het kind leren, kijk naar het kind en het zal jou leren".

Het bloeiende jeugdwerk in Bussum vroeg om een eigen onderkomen en Mej. van Woensel Kooy stond een gedeelte van haar tuin aan de Meentweg in Bussum af voor de bouw van de 'Jeugdkapel', 28 oktober 1921 ingewijd. Ook de eigen kerk van de Evangelisatie kwam er, de 'Spiegelkerk', geopend op 26 maart 1925. In de kerk is een plakette van Maria van Woensel Kooy.

Als tiener maakte Mia van Oostveen op Terschelling een kamp met Maria Susanna van Woensel Kooy mee.

Bijzondere vertelling

De vertelling *De waddewandeling van Vader Iwersen* van Van Woensel Kooy is een bewerking van een schets van Abramsz., die voorkwam in *Zomerlover* (Groningen Noordhoff). Maar het bijzondere van het boekje is, dat het werd geïllustreerd door Mia van Oostveen. Het werd in 1930 uitgegeven door de *Vereniging voor godsdienstige opvoeding*, zetelend aan de Fortlaan 6 te Bussum.

Vader Iwersen wordt op een gevaarlijke tocht op de waddeneilanden door mist overvallen en dreigt om te komen. Zijn kinderen beginnen Kerstliederen te

zingen, wat zijn redding wordt: Iwersen kan op het geluid van de zang afgaan.

Illustreeren

In deze tijd illustreerde Mia veel voor uitgever Van Holkema & Warendorf, bijvoorbeeld *De club der trekvogels* (1930) van F. Koster en *Jongemeisjesdromen* (1931) van Emmy Benard. Voor de bekende serie 'Uit de sprookjeswereld' van dezelfde uitgever ontwierp zij de band die voor alle deeltjes (zoals *Tussen de duindoorns* van Tine Styger-Krophoiler, *Hoe Marietje Klaas Vaak verraste* van A.B. van Tienhoven en *Bijenkoning* van Rein Valkhoff) gebruikt werd.

Maar ook G.F. Callenbach in Nijkerk maakte van haar tekenwerk gebruik, zoals blijkt uit *De vader van Jan* (1936) van de hand van D. Tipstra.

Evangeliseren

Naast het tekenen kwam haar bestaan in het teken van het evangeliseren te staan. Daartoe vertoefde ze in de zomermaanden veel in Parijs, Marseille (opvang van Joden onderweg naar Israël) en vooral in *Rifugio* van de Waldenzen bij Turijn. Zij koos uiteindelijk voor een "leven voor de Waldenzen", zoals een buitenlands artikel over haar meldt. Voor hen waren dan ook de opbrengsten van de lezingen met lichtbeelden, die ze bij haar boeken hield. Voor de jeugd schreef ze *Marguerite maakt een vlag* (J.N. Voorhoeve Den Haag, 1959), dat ook in het Italiaans en Frans vertaald werd. Het gaat over de Waldenzenvlag, die de dochter van Arnaud maakte om als bescherming te dienen bij de 'Glorieuse Rentrée' (1689) van de Waldenzen in de vallei van Piemonte in Noord-Italië. Op een blauwzijden vlag borduurde ze de zilveren kandelaar op de bijbel, met daaronder het bekende devies 'Lux lucet in tenebris' (Het licht schijnt in de duisternis).

In de serie *Lichtstralen op de akker der wereld* (Jrg. 52 nr. 4 van 1951) schreef ze het boekje *Henri Arnaud, Leraar en Veldheer der Waldenzen*. Tijdens de godsdienstvervolgingen die in 1686 uitbraken voerde Arnaud als een tweede Mozes het "Israël van de Alpen" terug naar het beloofde land, Piemonte.

Mia van Oostveen publiceerde veel over beroemde Waldenzen die ooit in Nederland woonden. Ze werd erelid van het *Waldenzisch Geschiedkundig Genootschap*.

Verdere publicaties

Ook publiceerde ze in *De Oogst*, Tijdschrift tot versterking en verdieping van het geestelijk leven. Bij voorkeur belangeloos werkte ze voor 'goede doelen'. Ze vervaardigde dan affiches en folders, o.a. voor Jongenshuis Mettray te Zutphen en de Rekkense Inrichtingen in Rekken. Heel bekend na de oorlog was de affiche over de blindengeleidehonden, die in de wachtkamers van doktoren hing. Uit 1939 stamt het rijmvers met plaatjes *Dit is 't verhaal van Menschenhart*. Menschenhart staat aan vele verleidingen als ontgoocheling, slechte invloed en inbeelding bloot, maar ontmoet Hoop, Liefde en de onverwachte Gast, die haar uiteindelijk thuisbrengt in het Vaderhuis. Het verhaal eindigt:

Toen gingen zij langs 't smalle pad,
Dat uitkomt in de Hemelstad.
Boven de poort stond *Nieuw Begin*
Daar gingen z' op de knieën in.
En in den Hemelhof getreden,
Rezen daar torens van gebeden
Van elken kant, naar ieders trant;
Zij groeiden saam in nauw verband,
Omsloten door een lichtend Kruis...
Mijn lieve kind, ben je weer thuis?
Klonk toen een diepe stem door 't Slot,
En mensenhart riep uit: "Mijn God!"

De illustraties bij het rijmvers werden samengesteld naar middeleeuwse afbeeldingen uit het Louvre, het Musée de Cluny en het Musée de l' Armée te Parijs. Op haar lezingen met lichtbeelden verkocht ze haar boekjes. Een gesigneerd exemplaar van 11 december 1941 vermeldt dat als slotlied bij haar voordracht lied 140 uit de Zangbundel Joh. de Heer gezongen werd:

Ik zie een poort wijd open staan,
waardoor het Licht komt stromen (...).

In 1954 verscheen bij H. Veenman & Zonen in Wageningen *Het mooiste wat hij te geven had...*, volgens het *Lectuur-Repertorium* (ASKB Antwerpen/Tilburg 1952-1954) "verhalend proza in Protestantse geest voor ietwat gevorderde lezertjes van 9-11 jaar". Het Kerstverhaal speelt op de 'Halligen' (de eilanden voor de kust van Sleeswijk-Holstein) en is gebaseerd op een oude legende uit 1629. Ook bij dit verhaal waren bij de auteur kleinbeeldopnamen verkrijgbaar. Het gaat om 22 plaatjes,

die getourneerd dienden te worden naar (haar nieuwe adres in Bussum:) Nwe 's Gravelandseweg 52c, zoals het exemplaar van het boekje uit de nalatenschap van Mia aangeeft.

Op het vaak door stormen geteisterde eiland zal een nieuwe kerk ingewijd worden en als geschenk brengt Jens (van onbekende komaf, maar altijd voor de ander klaar staand) een witglazen fles, met daarin een driemaster 'Geloof, Hoop en Liefde'. De fles krijgt slechts een plaatsje achter in de kerk in een van de kozijnen. Die nacht barst het noodweer boven het eiland los, drie dagen lang. Vee, huizen en ook de gloednieuwe kerk worden weggevaagd. Het enige wat teruggevonden werd was de fles, het scheepje van Jens, "zijn eigen verloren schip, het mooiste wat hij bezat op de wereld. Dat had hij met Kerstmis aan God en de mensen willen geven".

Uiteraard bleef Mia tekenen en illustreren. In het bijzonder noem ik hier nog het boekje met versjes en gebeden van Joke van Kuipers, *Dank U, lieve Heer*. Het is vrije bewerking uit het Engels van Vivyen Bremner. De auteursrechten berustten bij het Westhill-bureau in Maarssen. Het werd in april 1947 gedrukt door Firma R. Los te Bussum.

Mia van Oostveen overleed op 10-11-1979 te Bussum. Er verschenen geen In Memoriam's over deze vrouw, die haar leven allereerst in dienst van de medemens stelde.

In december 1972 en februari 1973 had ze meegewerkt aan de uitzendingen van de EO over "De Waldenzen. Het Israël van de Alpen". "Grootse literatuur leverde mejuffrouw M.S.H. van Oostveen niet, maar wel werd zij zelfs Internationaal bekend door de vlaggendocumentatie", schreef mij vlaggendeskundige Klaes Sierksma uit Muiderberg in juni 1985, nadat hij gesignaleerd had dat in mijn *Bussum door schrijversogen* (1984) Mia van Oostveen ontbrak. Dit kon ik goedmaken op de tentoonstelling *100 jaar Gooise Kinderboeken* in het Goois Museum Hilversum voorjaar 2000, waar ik haar een - geheel in haar geest - bescheiden plekje tussen Cissy van Marxveldt en Freddie Langeler / Eelco ten Harmsen van der Beek gaf.

Marcus van der Heide